

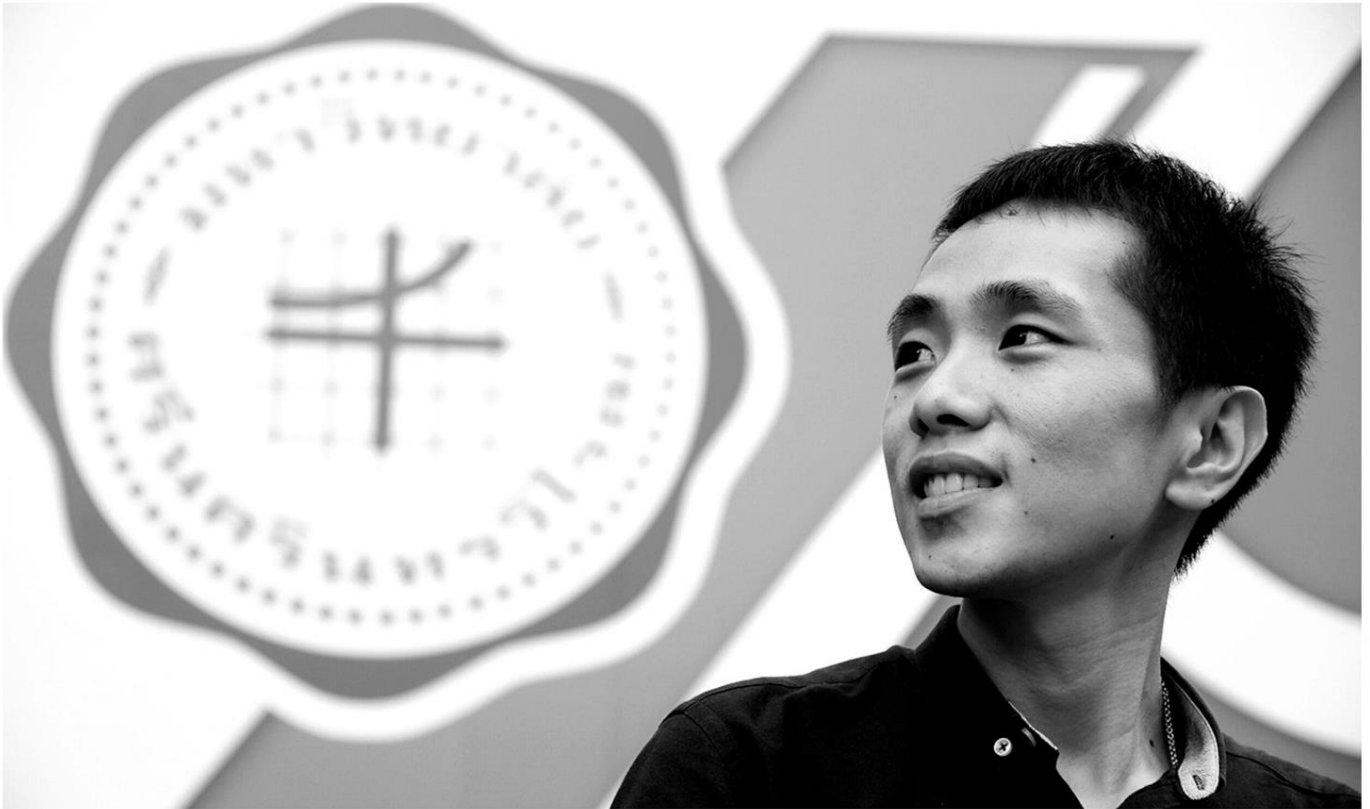
ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-2259-6172

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 25 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2561 หน้า 13-14 มูลค่าข่าว 1,456,706.-

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ต่อจากหน้า 13

เป็นครั้งแรกที่เราได้เห็นบทบาทของนักภูมิศาสตร์ใช้แผนที่สามมิติเข้ามาช่วยในการประเมินสภาพของพื้นที่บริเวณโดยรอบเพื่อการวางแผนดำเนินการให้การช่วยเหลือ ทำหน้าที่เสมือนเป็นกองหนุนอำนวยความสะดวกในด้านที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่

ที่ผ่านมาคำถามที่ได้ยินบ่อยครั้งแม้กระทั่งกับนิสิตที่เลือกเรียนภาควิชานี้...

วิชาภูมิศาสตร์เรียนแล้วนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง?
ดร.บุเดช โลศิริ อาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หนึ่งในคณะกรรมการร่างสาระภูมิศาสตร์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยอมรับว่าเป็นคำถามที่ “ตอบยาก”

“เพราะมันเป็นวิชาที่ไม่สแตนด์อโลน หลายๆ มหาวิทยาลัยในต่างประเทศ วิชาภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์เมือง การตั้งถิ่นฐานยังมีความสำคัญอย่างมาก แต่ไม่ได้้อย่างโดดเดี่ยว เขาจะเอาองค์ความรู้ไปพัฒนานโยบายในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป ฉะนั้นภูมิศาสตร์จึงเป็นเหมือนองค์ความรู้พื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจะนำไปสร้างนโยบายในอนาคต เพราะกิจกรรมของทุกคนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตบนผิวโลก ดังนั้นจึงหนีไม่ได้เลยว่าองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ไม่มีความสำคัญ”

และด้วยเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดเช่นนี้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งนับเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่ประกาศเป็นมหาวิทยาลัยรับ

“...เราไม่ได้เป็นองค์ความรู้ที่จะไปชูข้างหน้า ในต่างประเทศการจัดการต่างๆ นักภูมิศาสตร์จะเป็นคนขับเคลื่อนที่สำคัญ เป็นคนประสานงานให้สาขาองค์ความรู้ต่างๆ เชื่อมโยงกันได้ แม้กระทั่งวิชารัฐศาสตร์...”

ใช้สังคม หลังจากที่ได้สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้ภาควิชา คณะบริหารธุรกิจออกมาเป็นคณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม ปัจจุบันคณะสังคมศาสตร์ที่เหลือเพียง 4 ภาควิชา หนึ่งในนั้นคือ ภาควิชาภูมิศาสตร์

ภูมิศาสตร์สำคัญอย่างไร ไปทำความรู้จักชัดๆ อีกสักที...

●กรณีถ้าหลวง-ขุนน้ำนางนอน วิชาภูมิศาสตร์ช่วยอย่างไรบ้าง?

เราเป็นส่วนหนึ่งในการชัฟฟอร์ต เช่น การผลิต

แผนที่ จากหลักฐานต่างๆ ที่เราเห็นว่าเคยมีนักภูมิศาสตร์หรือนักวิจัยหลายท่านเข้าไปสำรวจถ้ำหลวงแล้วในระดับหนึ่ง แต่นั่นเป็นเพียงเอกสารหลักฐานเบื้องต้น แต่ด้วยนักภูมิศาสตร์มีเทคนิควิธีการที่ดีมากยิ่งขึ้น เราจึงพยายามใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้จากระยะไกล คือพวกภาพถ่ายจากดาวเทียม เข้าไปช่วยประกอบการสำรวจพื้นที่มากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าอาจารย์หลายๆ ท่านจะใช้พวกข้อมูล ไม่ว่าแบบจำลองความสูงเชิงเลขเรียกว่า Digital Elevator Model เข้าไปใช้จำลองภูเขาในบริบทที่เป็นสามมิติ ทำให้เราเข้าใจสภาพพื้นที่ว่ามีลักษณะทางภูมิศาสตร์อย่างไร ดูการไหลของน้ำว่าจะไหลไปบริเวณไหน หรือนักภูมิศาสตร์หลายคนเข้าไปดูการสำรวจถ้ำว่ามีบริเวณไหนที่จะลงไปได้บ้าง แต่อีกสิ่งหนึ่งที่นักภูมิศาสตร์จะต้องมีคือ การลงสำรวจภาคสนาม เพื่อที่จะไปพิสูจน์ว่าองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีตรงนั้นกับลักษณะความเป็นจริงว่ามันเป็นบริบทไหน

●จากกรณีทำให้นักวิชาการด้านภูมิศาสตร์ตื่นตัวมากขึ้น?

ที่จริงแล้วการสำรวจเกี่ยวกับถ้ำหลวงถือเป็นหนึ่งในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาภูมิศาสตร์กายภาพ ซึ่งปัจจุบันนักภูมิศาสตร์กายภาพบ้านเราผมมองว่ามีจำนวนน้อยลง แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์นี้เหมือนเป็นการกระตุ้นวิชาการหลายๆ ท่านให้กลับมาสนใจในวิชาที่เป็นแก่นของวิชาภูมิศาสตร์มากขึ้น เด็กๆ ก็เริ่มหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับวิชาภูมิศาสตร์ว่า เรียนเกี่ยวกับอะไรกันแน่

สมัยก่อนชอบมองกันอยู่เสมอว่าภูมิศาสตร์ต้องเรียนเกี่ยวกับแผนที่แน่นอน หนีไม่พ้นการท่องเที่ยวประเทศท่องเที่ยวเมืองหลวง แต่แท้จริงแล้วภูมิศาสตร์อยู่รอบๆ ตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเดินทางก็ต้องรู้ว่าเราจะไปไหน เราต้องรู้ทิศทาง ระยะทาง องค์ประกอบเหล่านั้นล้วนเป็นองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ทั้งสิ้น

●เพราะเป็นความรู้ที่ต้องท่องจำจึงมองกันว่าไม่ต้องเรียนในห้องเรียนก็ได้?

เราไม่เรียนในลักษณะที่เป็นความรู้พื้นฐาน ถ้ามองว่าเราจะไปต่อได้มั้ย อันนี้ต้องไปคิด ในบางประเทศนั้นว่าต้องสร้างองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ เพราะถ้าตัวผู้เรียนสามารถมีองค์ความรู้นี้อยู่กับตัวแล้ว ต่อไปเมื่อจะไปไหนก็จะมีความรู้เป็นเซนส์ของเขา เช่น เมื่อเห็นอากาศเย็นเราต้องเตรียมเสื้อหนาว เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตโดยที่เราไม่รู้ตัว เพราะมันถูกควบรวมกับการใช้ชีวิตของเราแต่แรก เราจึงไม่รู้สึกละเลย มันอยู่ในกระบวนการสอนพื้นฐานที่เราจะต้องคอยเติมความรู้เหล่านั้นเข้าไปอยู่เรื่อยๆ

●ปัจจุบันมีการปรับให้เข้ากับความเป็นจริงมากแค่ไหน?

ถ้าหลักสูตรพื้นฐาน เราพยายามปรับให้เข้ากับบริบทของเมืองไทยและบริบทของสากลมากยิ่งขึ้น ต้องไม่ลืมว่าเราไม่ได้อยู่คนเดียว ดังนั้นการรู้เท่ารู้เราจึงเป็นสิ่งจำเป็น เราจึงต้องปรับหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานสากลมากขึ้น สมัยก่อนเราอาจจะเรียนบางหัวข้อที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ยกตัวอย่าง หลักสูตรมัธยมปลายสมัยก่อนเราดูแลการเปลี่ยนแปลงประชากรในเมืองไทยเป็นแบบไหน ก็ปรับหลักสูตรว่าจะต้องมีการเรียนการกระจายตัวของประชากรโลกว่า มีการกระจายตัวในลักษณะไหน มีการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบทิศทางใด เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของประชากรในระดับโลกมากยิ่งขึ้น

คนส่วนใหญ่มักมองว่าการกระจายตัวของประชากรอยู่ในส่วนของประชากรศาสตร์หรือสังคมวิทยา แต่นักภูมิศาสตร์สามารถบ่งชี้ได้ว่าประชากรจะกระจายตัวอยู่ในบริเวณไหน เราก็จะเอาตรงนั้นมาเป็นตัวจับว่าเพราะอะไร ลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นถนนตัดกัน หรือบริเวณที่เป็นที่ราบลุ่ม ถ้ามองว่าทำไมจึงมีประชากรอยู่บริเวณนั้นมาก เพราะดินดี ทำการเกษตรได้ดี คนจึงมาทำการอยู่อาศัยบริเวณนั้นมาก

●ความรู้เรื่องการกระจายตัวของประชากรนำไปใช้ประโยชน์ทางไหน?

เมื่อประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานตรงนั้นมากแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดคือ ประชากรต้องการใช้พื้นที่ การจัดสรรพื้นที่จึงสำคัญ นักภูมิศาสตร์สามารถเข้าไปเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทในการจัดสรรพื้นที่เหล่านั้นได้ว่าพื้นที่ไหนเหมาะสมทำอะไร

●เวลาพูดถึงวิชาภูมิศาสตร์จะพูดถึงการเรียนแผนที่ ทองใบ แดงน้อย?

หนังสือเล่มนี้ถือว่าคลาสสิกมาก ยอมรับว่าเป็น

แผนที่ภูมิศาสตร์เล่มยอดนิยมน สมัยที่ผมเรียนประถมมัธยมก็ใช้เล่มนี้ ถ้ามองว่าการเปลี่ยนแปลงหรือยัง บอกได้เลยว่าวิชาการภูมิศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงเยอะมาก ไม่ใช่เรียนแต่แผนที่ว่าอะไรอยู่ตรงไหน ปัจจุบันจะเป็นการทำความเข้าใจว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นได้ตรงนั้นเพราะอะไรมากกว่า คือเอาองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์เข้าไปบ่งชี้ว่าเพราะอะไรมันถึงเกิดที่นั่น เพราะอะไรมันจึงเกิดเหตุการณ์อย่างนั้นที่นี่

●ทราบว่าเป็นหนึ่งในกรรมการร่างหลักสูตรภูมิศาสตร์?

ตอนนั้นได้รับเชิญ โดยติดตามอาจารย์ผู้ใหญ่ไป จึงได้ให้มุมมองว่าประเด็นต่างๆ เหล่านี้น่าจะต้องเพิ่มเติมในบริบทของการศึกษาใน

ประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พื้นฐานการศึกษาเราจะเน้นที่ ม.ปลาย เพราะสมัยก่อนจะเรียนภูมิศาสตร์กายภาพอย่างเดียว แต่ไม่มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมนุษย์ เลยมองไม่ออกว่า วิชาภูมิศาสตร์เรียนไปเพื่ออะไร ดังนั้นในชั้น ม.ปลาย จึงมีการปรับว่าจะต้องให้เข้าใจถึงลักษณะทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของเรา มันก็จะส่งผลถึงเรื่องของประชากร การตั้งถิ่นฐาน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

อย่างที่ยกตัวอย่างไปแล้วเรื่องการตั้งถิ่นฐาน เรื่องประชากรก็ขึ้นในเรื่องของ การกระจุกตัว การกระจายตัว ส่วนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ นักภูมิศาสตร์เข้ามาบ่งชี้ได้ เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลก ภูมิศาสตร์จึงเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น เราจะปลูกพืชก็ต้องวิเคราะห์แล้วว่าลักษณะภูมิประเทศแบบไหนจะปลูกพืชได้

●อาจารย์เรียกตัวเองว่า “นักภูมิศาสตร์” นักภูมิศาสตร์ทำอะไร?

ที่จริงในประเทศไทยยังไม่มีคำว่า “นักภูมิศาสตร์” ที่เป็นอัตราการจ้างงาน มีแต่ “นักวิชาการทางแผนที่และภาพถ่าย”, “นักภูมิสารสนเทศ” ถามว่า สองนักนี้ใช้องค์ความรู้ด้านไหน ภูมิศาสตร์ทั้งหมด แต่บ้านเราก่อนข้างให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของเทคนิควิธีการ ก็คือพวกเครื่องมือต่างๆ ดังนั้นอาชีพจึงออกไปในลักษณะนั้น จึงไม่มีตำแหน่งงานที่เป็นนักภูมิศาสตร์โดยตรง

มีคนพยายามโปรโมตอยากให้นักภูมิศาสตร์เกิดขึ้น เพราะมันจะเป็นการสร้างมูลค่าทางวิชาชีพของเรา จะทำให้นักภูมิศาสตร์มีบทบาทสำคัญขึ้น คือมีทั้งในตัวองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ และเราก็มีนักภูมิศาสตร์ด้วย ทำให้คนที่จบภูมิศาสตร์ไปสามารถมีแคเรียร์พาทที่ชัดเจน และเด็กสนใจมากขึ้น เป็นการเพิ่มมูลค่ากับตัววิชาเช่นเมื่อเทียบกับหมอ แต่กับนักภูมิศาสตร์จบแล้วไปทำอะไร

●มีแต่คนถามคำถามนี้?

ครับ แม้แต่ลูกศิษย์ผมก็ถาม แต่การเรียนภูมิศาสตร์มันเป็นองค์ความรู้พื้นฐาน ถามว่าทุกสาขาวิชาจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์มั๊ย ผมตอบเลยว่า “จำเป็น” ลูกศิษย์ผมที่จบปริญญาตรี มีที่มาเรียนต่อทางด้านภูมิศาสตร์โดยตรง 25% แต่ถามว่าเขาไปทำอะไร ไปต่อด้านสิ่งแวดล้อม พังเมือง ด้านที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรมก็ได้ ภูมิศาสตร์เป็นความรู้พื้นฐานให้กับวิชาเหล่านั้นทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นนักผังเมือง นักสิ่งแวดล้อม ภูมิศาสตร์สามารถเข้าตอบคำถามได้ทั้งหมด

●เป็นแบ็กอัพให้กับศาสตร์ต่างๆ?

คือเราไม่ได้เป็นองค์ความรู้ที่จะไปมีข้างหน้า ในต่างประเทศการจัดการต่างๆ นักภูมิศาสตร์จะเป็นคนขับเคลื่อนที่สำคัญ เป็นคนประสานงานให้สาขาองค์ความรู้ต่างๆ เชื่อมโยงกันได้ แม้กระทั่งวิชารัฐศาสตร์ที่เป็นความรู้ทางการเมืองการปกครอง องค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ก็สามารถเข้าไปในเรื่องทางรัฐศาสตร์ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาณาเขต ดินแดน ล้วนเป็นองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ทั้งสิ้น

นิสิตจบไปแล้วจะเรียนทางรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ก็ได้ ภูมิศาสตร์เป็นเหมือนฐาน ดังนั้นเมื่อจะมีการตัดสินใจทำอะไรบนผืนดิน องค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ย่อมมีส่วนไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ยกตัวอย่างเช่น จะเปิดร้านค้า เราต้องพิจารณาแล้วว่าเป็นร้านอะไร อัตราการเข้ามาของคน ณ บริเวณนั้นมากน้อยแค่ไหน เราดูการกระจายตัวว่ามี “ปัจจัยอะไร” ที่ส่งผลต่อการกระจายตัวการกระจุกตัวในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่นั้น

●การส่งเสริมให้คนตระหนักถึงความสำคัญของภูมิศาสตร์?

ต้องสร้างการตระหนักรู้ตั้งแต่เด็กว่าวิชาภูมิศาสตร์มีความสำคัญ ประเด็นสำคัญคือ เรายังไม่สามารถชี้ได้ว่า

เรียนภูมิศาสตร์แล้วมีเอฟเฟกต์อย่างไรต่อสังคม ทุกคนไปมองถึงผลลัพธ์สุดท้าย แต่ไม่ได้มองว่าระหว่างทางมันมาอย่างไร เช่น เรียนจบแล้วเป็นแพทย์ เป็นนักบัญชี แต่สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่ต้องอาศัยองค์ความรู้พื้นฐานเหล่านี้

●หลักสูตรใหม่ที่เข้าไปร่วมให้คำปรึกษาเน้นที่ระดับชั้นไหน?

ตั้งแต่ประถมต้นจนถึงมัธยมปลาย สำคัญเราผนวกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์เข้าไปมากขึ้น สมัยก่อนวิชาภูมิศาสตร์เราสอนว่าประเทศนี้มีประชากรแค่ไหน จังหวัดนี้มีประชากรแค่ไหน มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบนี้ มีการเมืองการปกครอง วัฒนธรรมเป็นแบบนี้ แต่เมื่อเราปรับ เราต้องการรู้ว่าภูมิศาสตร์บ่งชี้สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้จากลักษณะที่มันเป็นอยู่ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องอธิบายความสัมพันธ์ทางกายภาพกับการเกิดรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ เช่น คนที่อยู่ในพื้นที่สูงกินแบบหนึ่ง คนที่อยู่ใกล้ทะเลกินอีกแบบหนึ่ง หรืออย่างสมัยก่อนคนภาคอีสานมีปัญหาขาดสารไอโอดีน เพราะลักษณะทางกายภาพ เขาอยู่แบบนั้นเขาจึงต้องกินแบบนั้น

●มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกำลังผลักดันให้คณะสังคมเป็นคณะสังคมศาสตร์เพื่อสังคม ภูมิศาสตร์เพื่อสังคมทำอะไรบ้าง?

ตามนโยบายของคณบดี รศ.ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล ที่จริงเราชื่อคณะ “สังคมศาสตร์” อยู่แล้ว แต่เรามีพันธกิจเป็น “สังคมศาสตร์เพื่อสังคม” คือไม่ใช่เรียนแค่องค์ความรู้สังคมศาสตร์อย่างเดียว แต่ต้องเทกแอ็กชั่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยสังคม

ในส่วนของภาควิชาภูมิศาสตร์ก็มีคณาจารย์ในคณะหลายท่านที่ทำงานเกี่ยวกับการบริการทางวิชาการอยู่ ไม่ว่าจะเป็น ผศ.ดร.สุริยพร นิพิฐวิทยา ด้านภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมก็จะมีโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับเด็ก เช่น เอาหลอดดูดน้ำมาสร้างเป็นถุงมือที่ใช้บีบเป็นการดูแลสิ่งแวดล้อมเอาสิ่งที่ไม่ได้ใช้เอามาปรับใช้ประโยชน์ใหม่

●คือทิศทางกิจกรรมเพื่อสังคม?

แต่ละภาควิชาก็มีพันธกิจในการบริการทางสังคมอยู่แล้ว เรายังมีโครงการบริการวิชาการอื่นๆ ที่ทำร่วมกับหลายๆ หน่วยงาน ที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนต่างๆ ยกตัวอย่าง เช่น ดร.สถาพร มนต์ประภัสสร หัวหน้าภาควิชาภูมิศาสตร์ก็มีโครงการร่วมกับ สสวท.ไปสนับสนุนกับโรงเรียนที่มีศักยภาพให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

●กับความร่วมมือกับมติชน?

เท่าที่ทราบเป็นองค์ความรู้ในการร่วมมือทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมร่วมกัน ระหว่างองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง หรือแม้กระทั่งในปัจจุบันคณะเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งมององค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์เกี่ยวข้องเยอะมาก ไม่ว่าจะเป็นจัดการพื้นที่เมือง ความมั่นคงของน้ำ ฯลฯ สามารถถ่ายทอดลงไปในเรื่องการจัดการ การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ทั้งนั้น

●ในส่วนของภาควิชาภูมิศาสตร์ วางเป้าหมายอย่างไร?

เรามีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะในการผลิตนิสิตปริญญาตรี นอกจากมีองค์ความรู้จะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ ดังนั้นหลักสูตรใหม่ที่เราใช้อยู่ จึงเน้นการปฏิบัติงานจริงในภาคสนามมากยิ่งขึ้น เป็นทักษะสำคัญสำหรับนักภูมิศาสตร์ เมื่อนิสิตเกิดการปฏิบัติงานจริง สิ่งที่จะเห็นจะถูกซึมซาบไปโดยไม่รู้ตัว เมื่อได้เห็นลักษณะรูปแบบเช่นนี้ในพื้นที่ก็จะเข้าใจการเกิดปรากฏการณ์นั้น เช่น สามารถนำองค์ความรู้เรื่องน้ำท่วมจากในพื้นที่หนึ่งไปใช้กับอีกพื้นที่หนึ่งได้

เราคาดหวังว่านิสิตจะสามารถวิเคราะห์ปัญหาในเชิงกายภาพของพื้นที่ได้ เป็นการฝึกคิด ให้เด็กสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหาก็ได้

พนิดา สงวนเสรีวานิช เรื่อง
ชลธิป รุ่งบัว ภาพ

แค่อยากเป็นครู

บ ป็นหนุ่มหน้าใส ร่างเล็กๆ ที่ถ้าไม่บอกก็ไม่ทราบว่าเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ มศว ประสานมิตร

ดร.ชูเดช โลศิริ เป็นหนึ่งในคณะกรรมการร่างหลักสูตรสาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

ชีวิตในวัยเยาว์ไม่ต่างจากเด็กกรุงเทพฯ ทั่วไป เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนวัดราชบพิธตั้งแต่มัธยม 1 จนถึงมัธยม 6 ก่อนจะไปศึกษาต่อกระทั่งสำเร็จวิทยาศาสตร์บัณฑิต (ภูมิศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับ 1 แล้วศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต ที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (เอไอที) ด้านรีโมต เซ็นซิง และจีไอเอส เกี่ยวกับการถ่ายภาพดาวเทียมและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการวิชาภูมิศาสตร์ (พ.ศ.2557-2559) มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา (สอวน.) บอกว่า ความสนใจในภูมิศาสตร์เริ่มต้นมาจาก “อยากเป็นครู”

แต่พี่สาวบอกว่าไม่จำเป็นต้องเรียนครูโดยตรง จึงมองว่าที่จริงเราชอบสังคมศาสตร์ และคิดว่าสิ่งหนึ่งที่ค่อนข้างมีอิทธิพลกับชีวิตเราและหลายคนมองข้ามคือภูมิศาสตร์

“ตอนเรียนปริญญาตรี เราก็จะคิดว่าต้องเป็นแผนที่แน่ๆ ใช้การท่องจำ แต่ที่จริงภูมิศาสตร์เกี่ยวข้องกับวิชาอื่นอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นภูมิศาสตร์มนุษย์ ที่เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นภูมิศาสตร์ประชากร การตั้งถิ่นฐาน ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์การเมือง หรือแม้แต่ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม”

ดร.ชูเดช บอกอีกว่า โดยสถานภาพตนเองเป็นนักภูมิศาสตร์ แต่ไม่ใช่ในภูมิศาสตร์แบบจำๆ เวลาว่างจะชอบอ่านหนังสือเพื่อมองหาเคล็ดลับๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน

“เพราะผมไม่ใช่ในภูมิศาสตร์กายภาพโดยตรง แต่ชอบดูในเรื่องบริบททางด้านมนุษย์ แต่ก็ไม่กล้าเคลมว่าเป็นนักภูมิศาสตร์มนุษย์”

แม้ว่าที่ผ่านมาสมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยจะพยายามให้เกิดวิชาชีพที่เรียกว่า “นักภูมิศาสตร์” มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ เป็นแหล่งชุมนุมของนักภูมิศาสตร์ แต่ถ้าในความเป็นจริงนับว่า “ยังยาก”

อย่างไรก็ตาม ในฐานะอาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ ดร.ชูเดช บอกว่า ปัจจุบันการเรียนการสอนด้านภูมิศาสตร์มีการพัฒนาไปมาก เราพยายามที่จะทำให้เด็กโดยเฉพาะระดับมัธยมได้รู้ว่ามันเป็นวิชาที่วุ่นวายอะไร เพราะกิจกรรมของทุกคนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตบนผิวโลก ดังนั้น จึงหนีไม่ได้เลยว่าองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ไม่มีความสำคัญ